

הַמָּטָר וְהַבָּרָד וְהַקָּלָת וַיִּסֹּף לַחֲטָא וַיַּכְבֵּד לְבֹהוּ הוּא
וְעַבְדֵּיו : וַיַּחֲזֹק לֵב פַּרְעֹה וְלֹא שָׁלַח אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כְּאִשֶּׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד-מֹשֶׁה : פ

תרגום

(נ"א על ארעא): לד וַיַּחֲזֹא פַרְעֹה אֶרֶי אֶתְמַנַּע מִטָּרָא וּבִרְדָּא וְקִלְיָא. וְאוֹסִיף לְמַחֲטִי,
וַיִּקְרִיֵה לְלִבִּיהּ הוּא וְעַבְדֵּוּהִי: לֵב וְאַתְקַף לְבָא דְפַרְעֹה וְלֹא שָׁלַח יָת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל, כְּמָא דְמַלִּיל יִי בִידָא דְמֹשֶׁה: פ

הערות בתרגום פרשת וארא

ו' י"ג עם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֶרֶן - הנוסח הזה מופיע בנוסח תימן ובדפוס סביוניטה (שנת שי"ז) בניגוד להנוסח שבחומשים עם מֹשֶׁה וְעַם אֲהֶרֶן. והענין טעון ביאור. ומצאתי בפירוש רבינו אברהם בן הרמב"ם כאן שהביא שאונקלוס תירגם עם מֹשֶׁה וְלֹאֲהֶרֶן, וכתב שביאור הדבר הוא, שה' דיבר עם משה ונתגלה לאהרן במחזה, א"נ שאונקלוס נתכוין למה שאמרו חז"ל שדיבר ה' עם משה שיאמר לאהרן ע"כ. ויש לדעת שיש נ"מ גדולה בין שני הפירושים, דבראב"ד ריש תורת כהנים כתב שלדעת ריב"ב נתמעט אהרן מהדבורים שמהחדש הזה לכם ואילך אבל לפני כן היה הדבור גם עם אהרן, ודעת רבי יוסי הגלילי שגם הפסוק שלפנינו ושאר הדבורים במצרים לא היו עם אהרן. ולפי הפירוש השני של רבינו אברהם בן הרמב"ם דעת אונקלוס כרבי יוסי הגלילי. עוד נ"מ יש בזה דמהראב"ד שם נראה שאם נאמר וידבר ה' אל אהרן, לא נתמעט אהרן מהדיבור ובספר מנחת אברהם על תו"כ להגרנ"א גרבוז שליט"א הקשה על הראב"ד מהספרי וכתב שכונת הראב"ד שאהרן שמע את הדבור אבל לא נצטווה שיאמר לישראל, ועיי"ש בספר מנחת אברהם שיש פלוגתא אם אהרן נתמעט מדבור כשכתוב וידבר ה' אל אהרן, וביקרא י' ח' ובמדבר י"ח ח' בנוסח סביוניטה תירגם אונקלוס ומליל ה' לאהרן ולפי המנחת אברהם הנ"ל קשה למה לא תירגם עם אֲהֶרֶן כיון שלמעשה שמע אהרן, אמנם לפירוש האחר של ר"א בן הרמב"ם, שכיון שלאהרן היה רק במחזה תירגם אונקלוס לֹאֲהֶרֶן, א"כ אפילו אם כתיב רק אהרן בקרא, מתרגם שפיר לאהרן, אמנם באמת בנוסחי תימן בוידבר ה' אל אהרן יש גורסים עם אֲהֶרֶן ויש לציין שגם בקצת חומשים המצויים נמצאת נוסחא זו בויקרא י"א א' וגם שם י' ח' וצ"ע מאי שנא משאר דוכתי שלא תירגמו כן.

ז' י"ד אֲתִינְקָר כתב רש"י שתרגומו יִקָּר ולא אֲתִינְקָר מפני שהוא שם דבר כמו (לק' י"ח י"ח) פִּי כְבֵּד מִמֶּךָ הַדָּבָר - וברא"ם הבין שכן גרס רש"י באונקלוס אמנם מהר"י צאלח (בחלק הדקדוק הנדפס בחומשי תימן) כתב שאין כונת רש"י לשינוי נוסח בתרגום אלא דפליג על התרגום. ועיין ברא"ם שנתקשה על הכרחו של רש"י לא לפרש כפשוטו, (וכתרגום אֲתִינְקָר), וכמו שתירגם גם הרס"ג.

ז' כ"ח וּבִאֲצֻתָּךְ - כן תירגם גם ערסתיכם (במדבר ט"ז כ') בפרשת חלה, והיינו בצק.

ט' כ"ח וְסִגִּי קִדְמוֹהִי רְנוּחַ כתב רבינו בחיי וְרַב מְהִיִּת קִלְתָּ וְגו', ורב להושיע הוא, וכן תרגום אונקלוס וסגִי קדמוהי רווחא.